

Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

252. Meddelelse. April 1941.

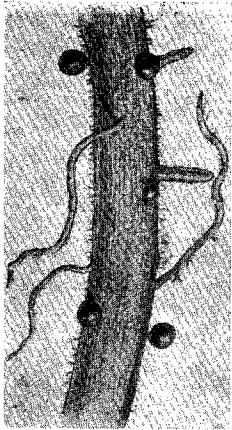
2. ændrede Oplag. (1. Oplag April 1936).

B. Vejledninger.

Kartoffelaalen.

Kartoffelaalen er en lille Rundorm (de aaleformede Larver knap $\frac{1}{2}$ mm lange, den fuldvoksne Hun indtil 1.3 mm lang, de kønsmodne, næsten kuglerunde Hunner ca. $\frac{1}{2}$ mm i Diameter). Den angriber Kartoffelplanten, der svækkes som Følge af Angrebet, og i værste Fald kan det være umuligt at faa Kartoffelavlens til at lykkes (se nærmere nedenfor). Endvidere kan den angribe Tomatplanten, Sort Natskygge samt nogle andre af Natskyggefamiliens Arter. Der er dog hidtil ikke konstateret Angreb paa Tomat herhjemme, og for Kartofflernes Vedkommende træffes Angrebene ganske overvejende i Haver, hvor der dyrkes Kartoffler Aar efter Aar.

Kartoffelaalen ligner baade hvad Udseende og Levevis angaar Havreaalen og Roeaalen saa meget, at den antagelig ligesom disse maa opfattes som en Race af samme Art (*Heterodera Schachtii*).

Kartoffelrod med fire Cyster af Kartoffelaal. 8 \times forstørret. (Efter Bovien & Thomsen).

Livsløbet former sig i Hovedtrækkene paa følgende Maade. De nyklækkede, næsten mikroskopiske, aaleagtige Larver trænger ind i de unge Rødder nær Spidsen. Efter endt Udvikling vandrer Hannerne, der bevarer den slanke Aaleform, atter ud i Jorden, hvor de opsøger de paa Rødderne fastsiddende Hunner med Parring for Øje. Under den videre Udvikling svulmer Hunnerne stærkt op, Rodbarken brister, og den ægfyldte Hun ses nu som et lille, hvidgult, næsten rundt Legeme, der er løst hæftet til Roden, og uden Vanskelighed kan iagttages med det blotte Øje. Efterhaanden omdannes Hunnernes Kropvæg til et sejgt, mørkebrunt

Hylster, der kun indeholder Æg og Larver. Disse brune Cyster, der kan findes baade paa Rødderne og Knoldene, falder senere af, og deres Indhold af Yngel kan bevare sin Levedygtighed i indtil 7—8 Aar. (Løvrigt henvises til Beskrivelserne af Havreaalen og dens Livsløb i 93. Meddelelse).

Aalenes Tilstedeværelse i Rødderne bevirker, at Vandoptagelsen hemmes, eller Rødderne ligefrem dræbes. For at raade Bod herpaa skyder Planten særlig mange Siderødder, hvorved Rodsystemet bliver abnormt stærkt forgrenet. Som Følge af den hemmede Vand- og Næringsoptagelse trives Planten daarligt, Toppen bliver lys og slap, Bladene ofte krusede og tidligt visne. Disse Sygdomstegn viser sig først paa de nedre Blade, men kan efterhaanden brede sig til hele Toppen. Knoldenes Antal paa saadanne Planter er ringe, og de enkelte Knolde forbliver smaa. Alvorlige Angreb kan føre til fuldstændig Misvækst. Angrebet begynder i Reglen pletvist i Marken.

Smitten kan som ved Angreb af Havreaal spredes med Redskaber, Markarbejdernes Fodtøj m. m., men farligst er dog Læggekartoflerne, paa hvilke der, som nævnt, kan sidde Cyster, ligesom saadanne kan findes i den vedhængende Jord. At Planteskolemateriale m. m. fra smittede Jorder ogsaa kan rumme en betydelig Fare, er en Selvfølge. I Gartnerier maa det undgaaes at bringe Jord fra smittede Arealer ind i Væksthusene, navnlig hvor der dyrkes Tomater.

I Aaret 1913 fandtes Angrebet baade i Tyskland og i England. I Sverige paavistes Aalens Tilstedeværelse i 1922, og her har den ligesom i de førstnævnte Lande bredt sig stærkt siden den Tid.

I Danmark fandtes Kartoffelaalen i 1928 ved Vamdrup. Senere er den fundet mange andre Steder i Landet, som det fremgaar nedenfor af § 1, hvor de enkelte Tilfælde er nævnt under Amt og Kommune. Hidtil er den dog kun paavist i Smaahaver og Marker, hvor der Aar efter Aar dyrkes Kartoffler. Hvor der findes et Sædskitte med 3—4 Aar mellem Kartoffelafgrøderne, vil Angrebet efter de udenlandske Erfaringer at dømme være uden praktisk Betydning.

Kartoffelaalens Bekæmpelse falder ind under Lov Nr. 140 af 1. Juli 1927, der vedrører Bekæmpelse af smitsomme Plantesygdomme og Skadedyr. Der gælder fra d. 23. December 1940 følgende Bestemmelser:

§ 1.

1. Paa Grund af konstaterede Tilfælde af Kartoffelaal i forskellige Haver og Marker i nedenfor angivne Kommuner forbydes fri Kartoffeldyrkning i vedkommende Haver og Marker.

Københavns Amt.

Taarnby Kommune i Politikreds Nr. 3.

Frederiksborg Amt.

Helsingør Købstad i Politikreds Nr. 6.

Ribe Amt.

Vamdrup Kommune i Politikreds Nr. 34.

Aarhus Amt.

Horsens Købstad i Politikreds Nr. 36.

Aalborg Amt.

Nørre Tranders Kommune i Politikreds Nr. 48.

Hjørring Amt.

Hørby Kommune i Politikreds Nr. 50.

Frederikshavn Købstad i Politikreds Nr. 51.

Brønderslev Købstad og Børglum-Furreby Kommune i Politikreds Nr. 52.

Thisted Amt.

Ræhr-Hansted-Vigsø Kommune i Politikreds Nr. 53.

Haderslev Amt.

Haderslev Købstad og Vojens Kommune i Politikreds Nr. 66.

Gram Kommune i Politikreds Nr. 67.

Aabenraa-Sønderborg Amt.

Bjolderup Kommune i Politikreds Nr. 68.

Bov Kommune i Politikreds Nr. 70.

Tønder Amt.

Skærbæk, Daler og Tinglev Kommuner i Politikreds Nr. 71.

2. Det paabydes Brugerne af de smittede Haver og Marker at indføre et regelmæssigt Sædskifte ved Dyrkningen af disse, saaledes at der højst hvert 3. Aar dyrkes Kartoffler paa det samme Jordstykke. Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme (Adr.: Rolighedsvej 23, København V.) er berettiget til helt at forbyde Kartoffeldyrkning paa de smittede Arealer samt til at paabyde Indførelse af et længere Sædskifte.

3. Der maa i den enkelte Have kun forefindes eet sammenhængende Jordstykke med Kartoffler.

4. Det paalægges Brugerne af de smittede Haver og Marker at holde disse fri for Ukrudtsplanten Sort Natskygge, og det forbydes

dem at nedkule Kartofler og at henkaste Kartoffelaffald paa de smittede Arealer.

5. Ved Salg, Bortforpagning, Bortleje eller vederlagsfri Overladelse til Dyrkning af smittede Arealer paahviler det Ejeren at gøre Brugeren opmærksom paa, at disse Arealer er smittede.

§ 2.

Det forbydes fra de smittede Haver og Marker at bortføre Læggekartofler og til Videre dyrkning bestemte Planter og Plantedele med vedhængende Jord. Det forbydes ligeledes at bortføre Affald og Kompost samt at afhænde Gødning.

§ 3.

Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme er berettiget til paa de smittede Arealer at anlægge mindre Smitteforsøg med Kartofler og skal naarsomhelst have uhindret Adgang til Jordlodder, Oplagsrum, Lagre o. lign. paa bemeldte Arealer.

§ 4.

De i §§ 1—3 incl. indeholdte Bestemmelser skal ogsaa bringes til Anvendelse paa de Arealer, der grænser til eller ligger i Nærheden af de smittede Haver. Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme træffer Bestemmelse om Udstrækningen af tilgrænsende Arealer.

§ 5.

Udførsel af Læggekartofler fra de i § 1 nævnte Kommuner til andre Egne af Landet er forbudt.

Nærmere Oplysning kan faas ved Henvendelse til **Statens plantepatologiske Forsøg, Lyngby.**

Abonnement paa korte Meddelelser fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur tegner man paa sit eget Postkontor eller hos Postbudet ved at bestille: »Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur«.

Abonnementsprisen er 1 Kr. 50 Øre om Aaret. Postpenge iberegnet. Anmeldelse om Adresseændring maa indgives til Postvæsenet.